

**ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱԴԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ԱՇԽԱՏԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ**

**ՔԱՂԱՔԱՅԻ ՌՈՒԲԵՆ ԹՈՐՈՍՅԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄԻ ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ 24.12.2008թ.
ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ԳՈՐԾՈՎ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ**

Քաղաքացի Ռ. Թորոսյանը 2008թ. դեկտեմբերի 8-ին դիմել է ՆՏ սահմանադրական դատարան՝ վիճարկելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 69-րդ հոդվածի 8-րդ մասի առաջին նախադասությամբ սահմանված դրույթի սահմանադրականությունը:

Սահմանադրական դատարանի առաջին դարական կազմը 2008թ. դեկտեմբերի 24-ին որոշել է գործն ընդունել քննության:

Սահմանադրական դատարանն իր՝ 2008թ. դեկտեմբերի 27-ի աշխարակարգային որոշմամբ սույն գործով զեկուցող է նշանակել սահմանադրական դատարանի անդամ Կ. Բալայանին, որոշել է գործի քննությունը կազմակերպել գրավոր ընթացակարգով, դատաքննությունը նշանակել է 2009թ. մարտի 17-ին:

2009թ. հունվարի 8-ին քաղ. Ռ. Թորոսյանի մեկ այլ դիմում է մուտքագրվել սահմանադրական դատարան՝ դրան կցված գործով մեկ դիմումով եւ երեք միջնորդություններով: Դրանց ուսումնասիրությունը հանձնարարվել է սահմանադրական դատարանի 2-րդ դարական կազմին: Վերջինս իր՝ 2009թ. հունվարի 23-ի որոշմամբ գտել է, որ դիմումի քննությունը ենթակա է մերժման, իսկ միջնորդությունները չեն վերաբերում այդ դիմումին: Միաժամանակ, դարական կազմի նախագահ, ՄԴ անդամ Ն. Նազարյանը սահմանադրական դատարանի կանոնակարգի 20-րդ հոդվածի գ) կետի հիման վրա 26.01.2009թ. դիմել է սահմանադրական դատարանի նախագահին՝ հրավիրելու սահմանադրական դատարանի աշխարակարգային նիստ միջնորդությունները քննության առնելու նպատակով:

Նկատի ունենալով այդ հանգամանքը եւ հաշվի առնելով, որ քաղ. Ռ. Թորոսյանի դիմումի հիման վրա քննության ընդունված գործով զեկուցող՝ սահմանադրական դատարանի անդամ Կ. Բալայանը, ուսումնասիրելով դիմողի միջնորդությունները, պատրաստ է սահմանադրական դատարանի աշխարակարգային նիստին ներկայացնել դրանց

առնչությամբ իր նկատարումները, սահմանադրական դատարանի նախագահը 2009թ. հունվարի 30-ին, ժամը 11.00-ին հրավիրել է սահմանադրական դատարանի աշխատակարգային նիստ՝ նշված հարցերը քննարկելու նպատակով:

ՆՏ սահմանադրական դատարանն իր աշխատակարգային նիստում քննարկելով ներկայացված միջնորդությունները, **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. Ռ. Թորոսյանի միջնորդությունը՝ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 69-րդ հոդվածի 8-րդ մասի առաջին նախադասությամբ ձեւակերպված դրույթի գործողությունը կասեցնելու մասին, մերժել հետեւյալ պարճառաբանությամբ.

Նամաձայն «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 34-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ «Գործը քննության ընդունելուց հետո սահմանադրական դատարանը դիմող կողմի միջնորդությամբ կամ իր նախաձեռնությամբ մինչեւ գործի դատաքննության ավարտը կարող է կասեցնել այն իրավական ակտի գործողությունը, որի սահմանադրականությունը վիճարկվում է, եթե կասեցման մասին որոշում չընդունելը կարող է հանգեցնել անդառնալի կամ ծանր հետանքների դիմող կողմի կամ հանրության համար»:

«Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի վիճարկվող 69-րդ հոդվածի 8-րդ մասի համաձայն՝ «Անհատական դիմումների քննությունը մերժելու մասին սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված կարգով ընդունված որոշումը պետք է լինի պարճառաբանված»:

Տվյալ գործով նաեւ օրենքի այդ դրույթը հաշվի առնելով է, որ սահմանադրական դատարանը ոչ թե մերժել, այլ քննության է ընդունել դիմումը:

Սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ վիճարկվող դրույթի կասեցման մասին որոշում չկայացնելը դիմողի համար որեւէ անդառնալի կամ ծանր հետեւանք առաջացնել չի կարող: Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ դիմողի եւ հանրության համար անդառնալի կամ ծանր հետեւանքներ կարող է առաջացնել ոչ թե տվյալ գործի շրջանակներում վիճարկվող դրույթի գործողության կասեցման որոշում չկայացնելը, այլ հենց կասեցումը, քանի որ վիճարկվող դրույթում ամրագրված պահանջի նպատակն է ապահովել անհատական դիմումների քննությունը մերժելու մասին որոշումների պարճառաբանվածությունը: Վիճարկվող դրույթի գործողության կասեցումը դատական կազմերին հնարավորություն կտա չպարճառաբանել անհատական դիմումների քննությունը մերժելու իրենց որոշումները, ինչը կարող է վրանգել սահմանադրական դատարանի դիմող քաղաքացիների՝ սահմանադրական արդարադատության մարտնչության իրավունքի արդյունավետ իրացումը:

Ողջամիտ ժամկետների վերաբերյալ դիմողի կողմից միջնորդության մեջ կատարված դիտողության առնչությամբ սահմանադրական դատարանը շեշտում է, որ գործի քննությունը նշանակվել է օրենքով սահմանված ժամկետների շրջանակում: Անկախ դիմողի՝ ընդհանուր իրավասության կամ մասնագիտացված դատարաններում վեճի բնույթից կամ փեսակից, սահմանադրական դատարանն անհատական դիմումների հիման վրա քննում է օրենքի սահմանադրականության վերաբերյալ վեճ, որի քննության կարգն ու ժամկետները սահմանված են «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 68-րդ եւ 69-րդ հոդվածներով: Սահմանադրական դատարանն անհրաժեշտ է համարում ընդգծել նաեւ, որ Ռ. Թորոսյանի մեկ այլ դիմումի վերաբերյալ կայացրած որոշման մեջ արդեն իսկ նշել է. «... Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ անհատական դիմումների հիման վրա անձի նկատմամբ կիրառված օրենքի դրույթի սահմանադրականության գնահատման կարգը եւ առանձնահատկությունները սահմանված են «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքով: Իր հերթին, ՏՏ Սահմանադրության 94 հոդվածը սահմանում է, որ «Սահմանադրական դատարանի լիազորություններն ու կազմավորման կարգը սահմանվում են Սահմանադրությամբ, իսկ գործունեության կարգը սահմանվում է Սահմանադրությամբ եւ սահմանադրական դատարանի մասին օրենքով»: Ուստի անընդունելի է դիմողի կողմի առաջարկությունը գործի քննության ժամկետների վերաբերյալ» /2007թ. դեկտեմբերի 21, ՍԴՈ-722/:

2. Ռ. Թորոսյանի միջնորդությունը՝ իրեն սահմանադրական դատարանի աշխատակազմի իրավախորհրդարվական ծառայության՝ 08.04.08թ., 05.09.2008թ., 16.09.08թ., 31.10.08թ., 24.11.08թ., 04.12.08թ. դիմումների վերաբերյալ կազմված եզրակացություններին ծանոթանալու հնարավորություն փալու մասին, մերժել հետեւյալ պատճառաբանությամբ.

«Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 47-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերն իրավունք ունեն ծանոթանալու գործի նյութերին: Գործի նյութերի շրջանակը սահմանված է ՏՏ սահմանադրական դատարանի կանոնակարգի 14-րդ հոդվածով: Ըստ այդ հոդվածի՝ դիմողի կողմից պահանջվող փաստաթղթերը գործի նյութերի մեջ չեն մտնում: Մասնավորապես, նշված հոդվածի վերջին պարբերությունում ամրագրված է՝ «Նյութերի եւ փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրման արդյունքում սահմանադրական դատարանում իրավախորհրդարվական ծառայության կողմից դատարանի անդամների համար կազմված եզրակացությունները, փեղեկանքները, գրությունները չեն համարվում գործի նյութեր»:

Բացի դրանից, Ռ. Թորոսյանի՝ 08.04.08թ., 05.09.2008թ., 16.09.08թ., 31.10.08թ., 24.11.08թ., 04.12.08թ. դիմումներն առնչություն չունեն քննության ընդունված գործի հետ:

3. Իր՝ 16.12.2008թ. բողոքի վերաբերյալ սահմանադրական դատարանի նախագահի որոշմանը ծանոթանալու հնարավորություն փալու առնչությամբ Ռ. Թորոսյանի միջնորդության կապակցությամբ ի գիտություն ընդունել այն հանգամանքը, որ սահմանադրական դատարանի աշխատակազմի ղեկավարը սահմանված ժամկետում բողոքի քննության արդյունքներով նախագահի հանձնարարականի մասին փեղեկացրել է դիմող կողմին:

Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ սահմանադրական դատարանի նախագահը, բողոքն իրեն ներկայացնելուց հետո, խորհրդակցելով դատական կազմի հետ, պետք է ընդուներ հետևյալ վերջնական որոշումներից մեկը՝ կամ համաձայնեք սահմանադրական դատարանի աշխատակազմի նկատառումներին եւ համարեր դիմումը վերադարձրած, կամ սահմանված կարգով հանձնարարեք սահմանադրական դատարանի դատական կազմին քննարկել դիմումը քննության ընդունելու հարցը: Այս պարագայում սահմանադրական դատարանի նախագահը դրական լուծում է փվել դիմողի բողոքին եւ խորհրդակցելով դատական կազմի հետ՝ բողոքն իրեն ներկայացնելուց մեկ օր հետո սահմանադրական դատարանի 1-ին դատական կազմին փվել է հանձնարարական՝ քննարկել դիմումի քննության ընդունման հարցը: Այդ մասին սահմանված կարգով փեղեկացվել է դիմողը: Դատական կազմի կողմից դիմումի ուսումնասիրումն ու դրա քննության ընդունման վերաբերյալ որոշման ընդունումն իրականացվել է սահմանադրական դատարանում դիմումի մուտքագրման (08.12.2008թ.) ժամկետի հաշվառմամբ:

Տիշյալ հանգամանքները նկատի ունենալով՝ միջնորդությունը մերժել:

4. Ռ. Թորոսյանի միջնորդությունը՝ սահմանադրական դատարանի 27.12.08թ. աշխատակարգային նիստի արձանագրությանը ծանոթանալու հնարավորություն փալու մասին, բավարարել:

5. Ռ. Թորոսյանի միջնորդությունները՝ սահմանադրական դատարանի անդամ Կ. Բալայանի՝ որպես խնդրո առարկա գործով զեկուցող հանդես գալու օրինականության հարցը քննարկելու, Կ. Բալայանի նկատմամբ 1997թ. ընդունված դատավճռին ծանոթանալու հնարավորություն փալու վերաբերյալ, մերժել հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սահմանադրական դատարանի անդամ Կիմ Բալայանն օրենքով նախատեսված կարգով նշանակվել է սահմանադրական դատարանի անդամ, իսկ խնդրո առարկա գործով զեկուցող է նշանակվել «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 31-րդ հոդվածի 5-րդ մասով եւ ՏՏ սահմանադրական դատարանի կանոնակարգի 26-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված կարգով:

Ինչ վերաբերում է դիմողի միջնորդությանը՝ սահմանադրական դատարանի անդամ Ա. Բալայանի նկատմամբ 1997թ. կայացված դատավճռին ծանոթանալու հնարավորություն տալու վերաբերյալ, ապա այդ միջնորդությունն անհիմն հասցեագրում ունի, ինչպես նաև քննության առարկա գործի հետ որևէ առնչություն չունի, իսկ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 47-րդ հոդվածն ամրագրում է միայն քննության առարկա գործի նյութերին ծանոթանալու՝ կողմի իրավունքը:

6. Ռ. Թորոսյանի միջնորդությունը՝ դատական կազմի՝ 24.12.2008թ. որոշումն իրեն պրամատրելու մասին, մերժել՝ հաշվի առնելով, որ այդ որոշման մասին տեղյակ է պահվել դիմողին եւ այն տեղակայված է ՆՏ սահմանադրական դատարանի պաշտոնական կայքում:

**ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱԼԻԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՏՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՆԱԽԱԳԱՏ**

Գ.ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

30 հունվարի 2009 թվականի
ՍԴԱՈ -7